

REMISSVAR

Datum: 2026_09_22
Word och PDF
Vår referens:
Maria B Olofsson

Er beteckning:

Ku2026/00479

Till:

Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till
ku.kkm@regeringskansliet.se

Sveriges Museer om slutbetänkandet Ett investeringsprogram för kultur (SOU 2026:31)

Riksförbundet Sveriges Museer tackar för möjligheten till inspel på betänkandet och konstaterar också att utredningen välkomnat och anammat inspel från oss underhand.

Vi är en ideell organisation med cirka 220 medlemsorganisationer som driver drygt 290 museer, vilket innefattar huvuddelen av den professionella museiverksamheten runt om i Sverige, uppskattningsvis 80 procent av museibesöken och 80 procent av samlingarna. Museerna är kunskapsinstitutioner, mötesplatser och attraktiva besöksmål. Samtidigt arbetar museerna med det samhällsviktiga uppdraget att förvalta och utveckla samlingar. Museerna är arbetsgivare, uppdragsgivare och samarbetsparter i det gemensamma och folkbildande kulturella ekosystemet. Museerna är dessutom samhällsaktörer som åtnjuter stort förtroende enligt SOM-institutets undersökningar.

Sveriges museer välkomnar utredningens ambition att bredda finansieringen av kultursektorn och tillstyrker förslaget att kultur ska införas som ändamål för skattereduktion och gåvor. Förslaget är ett viktigt steg för att möjliggöra satsningar som breddar och förstärker museernas verksamhet och positiva verkan i samhället.

Ett mer pluralistiskt finansieringssystem kan endast vara ett komplement för våra offentligfinansierade medlemmar som redan idag även har privata intäktskällor i form av entréintäkter, försäljning och uthyrning. Enskilda medlemmar har därtill ingen offentlig finansiering men har samma behov av förstärkning för att utveckla verksamheten. Kompletterande finansieringskällor som kan utveckla och tillgängliggöra kultur ytterligare är därför välkommet för hela museisektorn.

I rapporten – *Vem betalar för kulturen* från februari 2025) – som Sveriges Museer sammanställde tillsammans med Svensk scenkonst kunde vi konstatera att våra medlemmar generellt är positiva till fler intäktskällor men att en satsning på kompletterande finansiering kräver mer långsiktighet, kompetens och resurser. Man uttryckte också en oro för att ökade kompletterande resurser skulle leda till en minskning av den offentliga finansieringen. Rapporten sammanfattade tre parametrar för att stärka den kompletterande finansieringen där det första var **uttalade incitament** vilket slutbetänkandet hanterar genom förslag på skattereduktion och utveckling av matchning. Det andra var **stärkta nätverk mellan kultur och näringsliv** vilket också finns med i slutbetänkandet från utredarna. Det tredje var **ökad samverkan mellan kultur och utbildning på alla nivåer**, exempelvis genom tvärpolitiska uppdrag. Den sista hanteras ej i slutbetänkandet och återstår att hantera av politiken.

Sveriges Museer välkomnar även helhetsgreppet med ett investeringsprogram utifrån ett bredare perspektiv på kulturens samhällsvärde och på kulturens infrastruktur. För Sveriges Museer omfattar denna infrastruktur inte enbart publika verksamheter och fysiska kulturmiljöer, utan även samlingar, forskningsmiljöer, databaser och andra kunskapsinfrastrukturer som är långsiktiga resurser för samhället.

Sveriges Museer välkomnar att utredningen föreslår att kretsen godkända gåvomottagare ska utvidgas så att den omfattar offentligt ägda aktiebolag samt myndigheter och förvaltningar som bedriver kulturverksamhet. Vi vill med enfaset trycka på nödvändigheten av att det förslaget går igenom med tanke på att många verksamheter är organiserade på det sättet.

Sveriges Museer vill även understryka att förutsättningarna för att attrahera privata medel varierar betydligt mellan verksamheter och olika delar av landet. Vid utformningen av investeringsprogrammet bör därför konsekvenser för

mindre aktörer och verksamheter utanför storstadsregionerna särskilt beaktas. Det är också viktigt att systemen inte öppnar för indirekt politisk styrning av mottagarna. Det är likaså viktigt att följa hur reformerna samspelar med befintliga stöd från det allmänna och överväga om dessa behöver utvecklas för att motverka eventuella oönskade fördelningseffekter, exempelvis så att den rika mångfalden av museiverksamheter inte påverkas.

Sveriges Museer vill göra regeringen uppmärksam på utredningens resonemang om att verksamhet som tar sig uppenbart "oacceptabla uttryck" inte ska kunna anses som allmännyttig. Att regelverket förhindrar att gåvor används för verksamhet som syftar till att främja brottlighet är självfallet rimligt. Men tillämpningen måste vara ytterst restriktiv och får inte innebära bedömningar av innehåll. Konstnärliga uttryck måste kunna utmana normer och vara kontroversiella och den museiprofessionella bedömningen kring urval etcetera måste värnas utan att det påverkar bedömningen om en verksamhet är allmännyttig.

Sammanfattningsvis ställer sig Sveriges Museer positivt till utredningens förslag om ovanstående förbehåll och nedanstående specifika synpunkter beaktas.

- Museer har inte sällan ideella krafter till sitt stöd. Ideellt arbete via exempelvis vänföreningar och volontärsystem bör kunna berättiga till medfinansiering via matchning.
- Museer är ofta i åtnjutande av gåvor som är mindre än en miljon. Överväg att sänka tröskeln i systemet för det semi-automatiska systemet med löpande medfinansiering, exempelvis till 200 000 kr.
- För att minska tröskel- och marginaleffekter kan man tänka sig att upp- respektive nedtrappning införs i stödet vars spann är 1–10 mkr.
- De flesta projekt inom kultursektorn löper längre än ett år. Överväg att systemet möjliggör utfästelser om matchning som rör längre åtaganden för medfinansiering än ett år.
- Specificera att avdragsgillt eller matchningsberättigande bidrag också ska kunna avse byggnader, fastigheter och magasin, d.v.s. yttre förutsättningar intimt förknippad med den skyddsvärda kulturverksamheten.
- Vad gäller insamlingskampanjer för stora satsningar av nationell betydelse med matchande offentliga medel bör "nationell betydelse" ges en bred innebörd och kunna avse exempelvis satsningar på mindre ort eller utanför den statliga kulturpolitiken. Matchningen bör också kunna användas för att bygga upp en grundplåt i fonder som kan finansiera verksamhet över tid.

Beslut om svar på betänkandet har fattats av Sveriges Museers styrelsen Per Capsulam den 22 september 2026.

Gunnar Ardelius
Generalsekreterare
Riksförbundet Sveriges Museer